

LUCAS
voor
IEDEREEN

deel 2

Voor

Margaret Eleanor Forman
(zelf ook historicus)

Met dankbaarheid voor de liefde, steun en het gebed
meer dan vijftig jaar lang

LUCAS
voor
IEDEREEN

DEEL 2
MET BIJBELSTUDIEGIDS

TOM
WRIGHT

© Nicholas Thomas Wright 2001, 2004

Oorspronkelijke uitgever Society for Promoting Christian Knowledge,
Londen

Oorspronkelijke titel *Luke for Everyone* en *Luke for Everyone Study Guide*, in
het Nederlands verdeeld over twee delen

© Nederlandse editie: Uitgeverij Van Wijnen, Postbus 172, 8800 AD
Franeker, 2014

De Bijbelteksten zijn met toestemming van het Nederlands
Bijbelgenootschap overgenomen uit de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV).

Vertaling drs. David de Vos

Vertaling Bijbelstudiegids Roelof Postuma

Omslagontwerp Monica Capoferri

Omslagfoto Andrea Rossi

www.uitgeverijvanwijnen.nl

ISBN 9789051943115

NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvou-
digd in welke vorm dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form whatsoever without
previous written permission from the publisher.

INHOUD

<i>Introductie</i>	7	
<i>Kaart van Palestina</i>	10	
Lucas 13,1-9	De gelijkenis van de vijgenboom	11
Lucas 13,10-21	Jezus geneest een verlamde vrouw op de sabbat	15
Lucas 13,22-30	Binnengaan door de smalle deur	18
Lucas 13,31-35	Jezus rouwt over Jeruzalem	21
Lucas 14,1-11	Jezus en de farizeeër	25
Lucas 14,12-24	De gelijkenis van de grote feestmaaltijd	27
Lucas 14,25-35	De prijs van discipelschap	31
Lucas 15,1-10	De gelijkenissen van het verloren schaap en de verloren munt	34
Lucas 15,11-24	De gelijkenis van de verloren zoon: de vader en de jongste zoon	38
Lucas 15,25-32	De gelijkenis van de verloren zoon: de vader en de oudste zoon	42
Lucas 16,1-9	De gelijkenis van de sluwe rentmeester	44
Lucas 16,10-18	Onderwijs over rentmeesterschap	48
Lucas 16,19-31	De gelijkenis van de rijke man en Lazarus	52
Lucas 17,1-10	Vergeving, geloof en gehoorzaamheid	56
Lucas 17,11-19	Tien huidvraatlijders genezen	59
Lucas 17,20-37	De komst van het koninkrijk	61
Lucas 18,1-14	De gelijkenissen van de volharden- de weduwe en de tollenaar	66
Lucas 18,15-30	De rijke jongeman	69
Lucas 18,31-43	Jezus geneest een blinde bedelaar	73
Lucas 19,1-10	De roeping van Zacheüs	77

INHOUD

Lucas 19,11-27	De koning, de dienaren en het geld	80
Lucas 19,28-40	De triomferende intocht	84
Lucas 19,41-48	Jezus reinigt de tempel	87
Lucas 20,1-8	De vraag over de bevoegdheid van Jezus	90
Lucas 20,9-19	De gelijkenis van de wijnbouwers	93
Lucas 20,20-26	Over het betalen van belasting aan de keizer	97
Lucas 20,27-40	Het huwelijk en de opstanding	100
Lucas 20,41-21,4	Davids zoon en de muntjes van de weduwe	105
Lucas 21,5-19	Tekenen van het einde	108
Lucas 21,20-33	De rampspoed van Jeruzalem voorspeld	112
Lucas 21,34-38	Uitkijken naar de Mensenzoon	116
Lucas 22,1-23	Het laatste avondmaal	120
Lucas 22,24-38	Jezus voorspelt de verloochening van Petrus	124
Lucas 22,39-53	Jezus wordt gearresteerd	128
Lucas 22,54-71	Petrus verloochent Jezus	131
Lucas 23,1-12	Jezus voor Pilatus en Herodes	135
Lucas 23,13-26	Pilatus wordt door de menigte onder druk gezet	139
Lucas 23,27-43	De kruisiging	143
Lucas 23,44-56	De dood en begrafenis van Jezus	147
Lucas 24,1-12	De opstanding	151
Lucas 24,13-27	Op de weg naar Emmaüs	155
Lucas 24,28-35	Jezus geopenbaard in Emmaüs	159
Lucas 24,36-53	De belofte en de hemelvaart van Jezus	163
	<i>Woordenlijst</i>	167
	BIJBELSTUDIEGIDS	187
	<i>geschreven samen met Patty Pell</i>	

INTRODUCTIE

De allereerste keer dat iemand in het openbaar de mensen over Jezus vertelde, was het heel duidelijk: deze boodschap is voor *iedereen*.

Het was een geweldige dag – het wordt wel de geboortedag van de kerk genoemd. De machtige wind van Gods Geest had door de volgelingen van Jezus gewaaid, waardoor ze gevuld waren met een nieuwe vreugde en zich van Gods aanwezigheid en kracht bewust waren. Hun leider, Petrus, had een paar weken daarvoor nog gehuild als een baby, omdat hij gelogen en gevloekt had en zelfs had ontkend Jezus te kennen. Nu stond hij aan een enorme menigte uit te leggen dat er iets was gebeurd wat de wereld voorgoed had veranderd. Wat God voor hem, Petrus, had gedaan, begon hij nu voor de hele wereld te doen: nieuw leven, vergeving, nieuwe hoop en kracht begonnen te bloeien als lentebloemen na een lange winter. Een nieuw tijdperk was begonnen, waarin de levende God nieuwe dingen zou gaan doen in de wereld – en het zou beginnen op die plaats, op dat tijdstip met de mensen die naar hem aan het luisteren waren.

‘Deze belofte is voor *jullie*,’ zei hij, ‘en voor jullie kinderen en voor iedereen die ver weg is’ (Handelingen 2,39). Het was niet alleen voor de persoon die naast je stond. Het was voor iedereen.

Petrus’ woorden kwamen uit: Binnen opvallend korte tijd verbreidde de jonge beweging zich over het grootste gedeelte van de in die tijd bekende wereld. En één manier waarop de belofte aan *iedereen* bekend werd, was door de teksten van de eerste christelijke leiders. Deze korte geschriften – voor het grootste gedeelte brieven en verhalen over Jezus –

INTRODUCTIE

werden wijd verspreid en gretig gelezen. Ze waren nooit bedoeld voor een religieuze of intellectuele elite. Vanaf het eerste begin waren ze bedoeld voor iedereen.

Dat is in onze tijd niet anders. Natuurlijk, het is van belang dat sommige mensen tijd en zorg besteden aan vragen met betrekking tot de geschiedenis, de betekenis van de originele woorden (de eerste christenen schreven in het Grieks) en wat precies het effect was van wat verschillende schrijvers zeiden over God, Jezus, de wereld en zichzelf. Op dat soort werk is deze serie, *De Bijbel voor iedereen*, grotendeels gebaseerd. Maar het doel van al die boeken is dat de boodschap bekend kan worden bij iedereen, vooral bij mensen die normaal geen boek met voetnoten en Griekse woorden zouden lezen. Voor dat soort mensen zijn de boeken uit deze serie geschreven. En daarom staat er een woordenlijst achterin, met de belangrijkste woorden die je nodig hebt om verder te kunnen komen en een simpele beschrijving van wat ze betekenen. Telkens als je een woord **vetgedrukt** in de tekst ziet staan, kun je achterin opzoeken hoe het ook al weer precies zat.

Er zijn vandaag de dag natuurlijk veel vertalingen van het Nieuwe Testament beschikbaar. Degene die ik hier aanbied, is gemaakt voor dezelfde soort lezer: een die wellicht niet direct de meer formele, soms zelfs zware toon van sommige standaardvertalingen zou begrijpen. Ik heb uiteraard geprobeerd zo dicht mogelijk bij het origineel te blijven, maar mijn belangrijkste doel is geweest er zeker van te zijn dat de woorden niet alleen tot sommige mensen kunnen spreken, maar tot iedereen.¹

¹ Het vertalen van Wrights bijbelvertaling zorgt voor te veel afstand van de grondtekst. Daarom wordt voor deze serie de *Nieuwe Bijbelvertaling* (NBV) gebruikt, die met hetzelfde doel is vertaald. Namen en citaten in de lopende tekst zijn waar mogelijk ontleend aan de NBV. [noot van de vertaler]

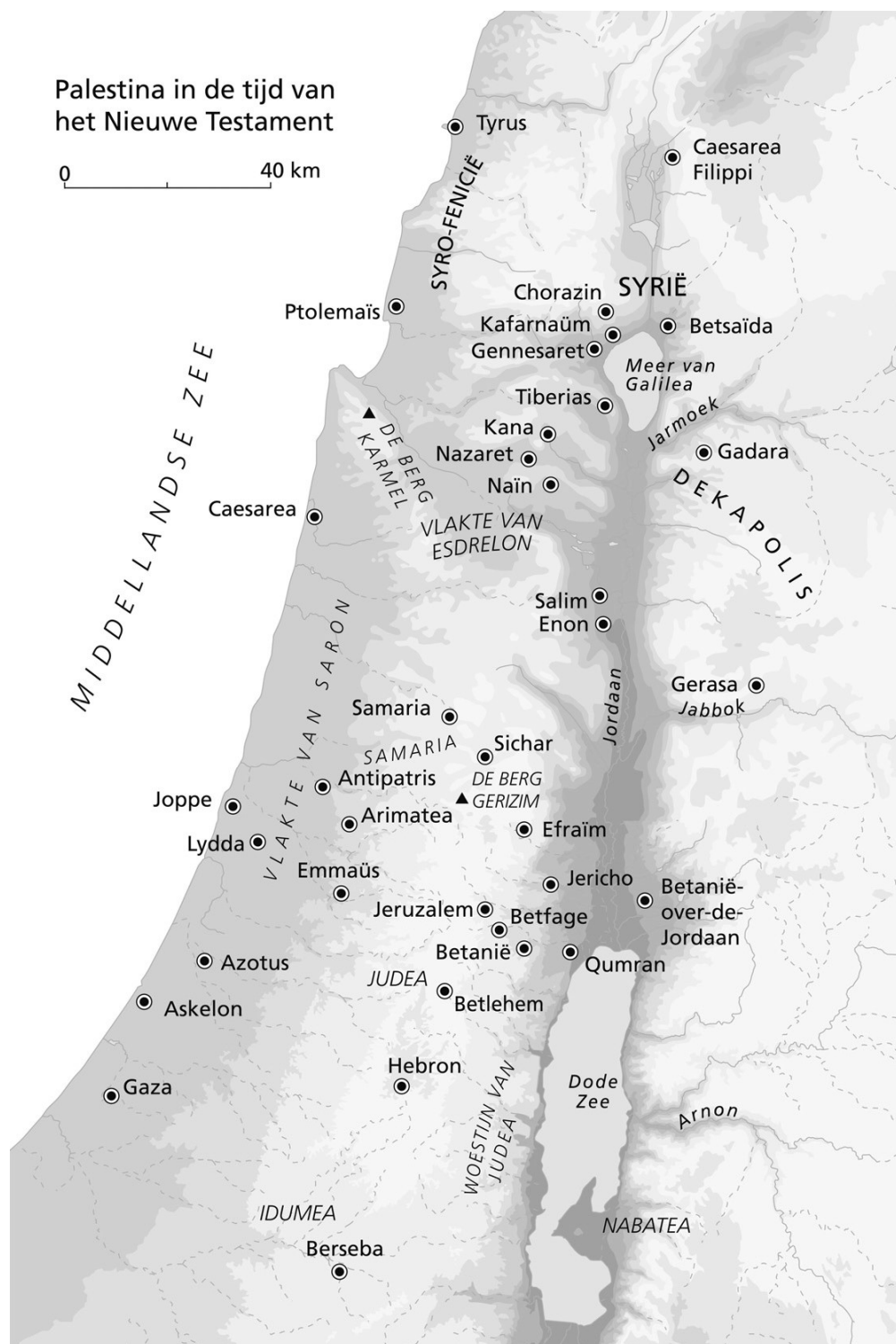
INTRODUCTIE

Dit deel uit de serie gaat over een van de meest briljante teksten uit het vroege christendom. Lucas vertelt ons dat hij de mogelijkheid had om van een afstand te kijken naar de buitengewone gebeurtenissen, te praten met de mensen die erbij betrokken waren, een aantal bestaande teksten te lezen en zo zijn eigen, redelijk complete versie te maken. Daardoor konden zijn lezers de waarheid leren over alles wat met Jezus te maken had. Hij was een beschaafde en geletterde man, de eerste echte historicus die over Jezus schreef. Zijn boek plaatst Jezus niet alleen in het hart van de Joodse wereld van de eerste eeuw, maar ook in het hart van de Romeinse wereld, waar het christelijke evangelie explodeerde en alles radicaal zou gaan veranderen. Dus hier is het: *Lucas voor iedereen!*

Tom Wright

Palestina in de tijd van het Nieuwe Testament

0 40 km

LUCAS 13,1-9

De gelijkenis van de vijgenboom

¹Er waren op dat moment ook enkele mensen aanwezig die hem vertelden over de Galileeërs van wie Pilatus het bloed vermengd had met hun offers. ²Hij zei tegen hen: ‘Denken jullie dat die Galileeërs grotere zondaars waren dan alle andere Galileeërs, omdat ze dat ondergaan hebben?’ ³Zeker niet, zeg ik jullie, maar als jullie niet tot inkeer komen, zul je allemaal op dezelfde wijze omkomen. ⁴Of die achttien die stierven doordat de Siloamtoren op hen viel – denken jullie dat zij schuldiger waren dan alle andere mensen die in Jeruzalem wonen?’ ⁵Zeker niet, zeg ik jullie, maar als jullie niet tot inkeer komen, zul je allemaal net zo sterven als zij.’

⁶Hij vertelde hun deze gelijkenis: ‘Iemand had een vijgenboom in zijn wijngaard geplant en ging kijken of de boom vrucht droeg, maar hij vond geen vijgen. ⁷Hij zei tegen de wijngaardenier: “Al drie jaar kom ik kijken of die vijgenboom vrucht draagt, maar tevergeefs. Hak hem maar om, want hij dient tot niets en put alleen de grond uit.” ⁸Maar de wijngaardenier zei: “Heer, laat hem ook dit jaar nog met rust, tot ik de grond eromheen heb omgespit en hem mest heb gegeven, ⁹misschien zal hij dan het komende jaar vrucht dragen, en zo niet, dan kunt u hem alsnog omhakken.”’

Als het Nieuwe Testament nooit was geschreven, zouden we nog hebben geweten dat Pontius Pilatus een nare en onpopulaire prefect van Judea was. De Joodse historicus Josefus noemt verschillende dingen die Pilatus deed, waardoor hij de plaatselijke Joodse gemeenschap irriteerde en beledigde. Soms lijkt het wel of hij ze opzettelijk kwaad wilde maken. Hij walste over hun religieuze gevoeligheden heen – één keer probeerde hij Romeinse vaandels (militaire emblemen) naar Jeruzalem te halen, met hun heidense symbolen erop. Hij beschimpte hun wetten en gewoonten – eens gebruikte hij geld uit de **tempel-**

LUCAS 13,1-9 De gelijkenis van de vijgenboom

schatkist om een aquaduct te bouwen, en sloeg de opstand die daardoor ontstond wreed neer. Deze voorvallen, en vergelijkbare andere, werden buiten het Nieuwe Testament opgeschreven en helpen ons te begrijpen wat voor mens Pilatus was.

Het hoeft ons dus niet te verbazen, als we horen over de keer dat er pelgrims uit Galilea naar de tempel waren gekomen om offers te brengen. Pilatus stuurde zijn troepen erop af, misschien uit angst voor een opstand, en slachtte ze af. Dit gedeelte vermeldt alleen dat hun eigen bloed zich op het tempelplein vermengde met het bloed van hun offerdieren – waardoor het plein ook nog eens verontreinigd werd, bovenop het menselijke drama en het afgrijzen. Het is vergelijkbaar met een bezettingsleger dat tijdens Kerst een kerk binnenstormt en alle aanwezigen afslacht.

Bedenk voor jezelf even waar we ook al weer zijn in het verhaal van Lucas. Jezus had besloten naar Jeruzalem te gaan, aan het hoofd van een groep Galilese pelgrims. Als ik vandaag een reis zou plannen naar een stad die bezet is door de vijand, en onderweg hoorde dat de plaatselijke gouverneur de gewoonte heeft Engelse geestelijken af te maken, dan vermoed ik dat ik mijn reisbureau zou bellen en een vlucht zou boeken naar een minder gevaarlijke plek.

Deze mensen geven Jezus dus niet alleen informatie. Terwijl ze hun schokkende nieuws vertellen, hangen er twee vragen in de lucht. Ten eerste, wil Jezus nu echt verder gaan reizen? Is hij niet bang voor wat er daar met hem gaat gebeuren? En ten tweede, wat betekent dit? Is dit het begin van iets ergers? Als Jezus gewaarschuwd heeft voor rampspoed en ellende voor hen die zijn boodschap weigeren, is dit dan een teken dat deze Galileeërs nu al gestraft worden?

De stevige opmerkingen van Jezus gaan in op de laatste van deze twee vragen. (De eerste blijft het hele hoofdstuk in de lucht hangen, totdat we uiteindelijk (13,31-35) het antwoord ontdekken: Herodes wil Jezus in Galilea doden, maar Jezus weet dat hij naar Jeruzalem moet. Het is nergens meer veilig.)

LUCAS 13,1-9 De gelijkenis van de vijgenboom

Ja, Pilatus heeft in Jeruzalem Galilese pelgrims gedood. Maar zij waren geen grotere zondaars dan andere Galilese pelgrims. Het is eerder zo – en hij gaat dat punt straks herhalen – dat *je net zo vernietigd zal worden, als je niet tot inkeer komt.*

Net zo? Dat is de sleutel. Jezus heeft het niet over wat er met mensen gebeurt na hun dood. Veel mensen hebben dit gedeelte gelezen als een waarschuwing over het omkomen in de **hel** na de dood, maar dat is niet juist. In lijn met de waarschuwingen die hij al meerdere keren heeft gedaan en die hij zal blijven uiten tot aan het moment van zijn kruisiging, maakt Jezus duidelijk dat degenen die weigeren te luisteren naar zijn oproep om van richting te veranderen, om de losgeslagen route naar een nationale opstand tegen Rome achter zich te laten, de gevolgen moeten ondergaan. Zij die het zwaard opnemen, zullen omkomen door het zwaard.

En als het niet het zwaard is, dan zullen ze tijdens de belegering verpletterd worden door de neerstortende gebouwen in Jeruzalem. Siloam is een kleine wijk in Jeruzalem, dichtbij het centrum van de oude stad, net ten zuiden van de tempel zelf. Ongelukken in de bouw gebeuren nu eenmaal, maar als de inwoners van Jeruzalem blijven weigeren te luisteren naar Gods **koninkrijks**oproep om tot inkeer te komen en hun huidige plannen los te laten, dan zullen degenen die ontkomen aan de Romeinse zwaarden de muren zelf op hen neer zien storten, wanneer de vijand dichterbij komt.

Deze angstaanjagende waarschuwing over de politieke en militaire gevolgen van het niet luisteren naar zijn oproep, wordt direct versterkt door het bijna grappige, maar in feite onheilspellende, beeld van de vijgenboom in de wijngaard. (Vijgenbomen werden vaak in wijngaarden geplant. Dat is goed voor de druiven.) Achter het gesprek tussen de heer en de wijngaardenier zien we een direct commentaar op het werk van Jezus zelf. Ook geeft het nog een antwoord over wat er gaat gebeuren als hij in Jeruzalem komt.

Er zijn twee manieren om het verhaal uit te leggen, en beide

LUCAS 13,1-9 De gelijkenis van de vijgenboom

geven een bevredigende uitleg en komen op hetzelfde neer. Je kunt het zo lezen dat Jezus zelf de heer van de wijngaard is. Hij is gedurende zijn bediening voortdurend naar de tuin van de Heer gekomen, om de vruchten te zoeken van mensen die tot **inkeer** zijn gekomen. (De 'drie jaar' uit 13,7 zou als een aanwijzing kunnen worden opgevat dat het werk van Jezus zo lang heeft geduurd, maar het is waarschijnlijk dat het gewoon goed in het verhaal past.) Tot dusver heeft hij geen vruchten gevonden, met uitzondering van een heel klein groepje volgelingen, dat zelf nog aardig in de war is. Geen berouw of inkeer, niet eens in de steden waar hij veel van zijn machtige daden had gedaan (10,13-15). Hij is dus bereid om Israël, en met name Jeruzalem, de tempel en de regerende **priesters** nog één kans te geven. Als ze nog steeds weigeren, zal hun lot bezegeld zijn.

Of misschien is God degene die al deze jaren naar Israël is gekomen, op zoek naar vrucht. Misschien is Jezus de wijngaardenier, de knecht die nu, terwijl het geduld van de eigenaar opraakt, probeert om te spitten, te bemesten, wat leven in de oude planten te krijgen voordat het vonnis wordt geveld. In beide betekenissen is het resultaat hetzelfde: 'Zo niet, dan kunt u hem alsnog omhakken'. De manier waarop Lucas zijn materiaal vanaf hoofdstuk 10 geordend heeft, laat geen ruimte voor twijfel over zijn visie op de zaak: de val van Jeruzalem in het jaar 70 was een direct gevolg van de weigering de weg van vrede te volgen, waar Jezus zijn hele bediening op aangedrongen had.

Het gedeelte zindert dus van een dubbele spanning. Zal Jeruzalem tot inkeer komen en gered worden? En als Jezus verwacht zelf te sterven als hij erheen gaat, zoals hij gezegd heeft, hoe verhouden dat lot en het lot van de stad zich dan tot elkaar? Wat is God van plan? En als we over die vragen na gaan denken, dan zijn er andere vragen die we onszelf moeten stellen. Wat is God van plan in onze wereld, vandaag de dag? Dragen wij vrucht voor Gods koninkrijk?

LUCAS 13,10-21 Jezus geneest een verlamde vrouw op de sabbat

LUCAS 13,10-21**Jezus geneest een verlamde vrouw op de sabbat**

¹⁰Hij gaf op sabbat onderricht in een synagoge. ¹¹Er was daar ook een vrouw die al achttien jaar bezeten was door een geest die haar ziek maakte. Ze was helemaal krom en kon met geen mogelijkheid rechtop staan. ¹²Toen Jezus haar zag, riep hij haar bij zich en zei tegen haar: 'U bent verlost van uw ziekte,' ¹³en hij legde haar de handen op. Meteen ging ze rechtop staan en loofde God. ¹⁴Maar de leider van de synagoge werd boos omdat Jezus op sabbat genas en zei tegen de menigte: 'Er zijn zes dagen om te werken. Kom dus op die dagen om u te laten genezen en niet als het sabbat is!' ¹⁵Maar de Heer zei: 'Huichelaars! Maakt niet ieder van jullie op sabbat zijn os of ezel los van de voederbak om hem te laten drinken?' ¹⁶Mocht deze vrouw, die een dochter is van Abraham en al achttien jaar door Satan geboeid werd gehouden, mocht zij op sabbat niet uit deze boeien worden losgemaakt?' ¹⁷Toen hij dat zei, stonden al zijn tegenstanders beschaamd, maar de hele menigte was verheugd over de machtige daden die door hem werden verricht.

¹⁸Daarop zei hij: 'Waarop lijkt het koninkrijk van God en waarmee zal ik het vergelijken?' ¹⁹Het lijkt op een zaadje van de mosterdplant dat iemand meenam en in zijn tuin zaaide, waarna het groeide en een grote struik werd, waar de vogels van de hemel in de takken kwamen nestelen.' ²⁰En opnieuw zei hij: 'Waarom zal ik het koninkrijk van God vergelijken?' ²¹Het lijkt op zuurdesem die door een vrouw met drie zakken meel werd vermengd tot alle meel doordesemd was.'

Laten we ons voor de verandering eens voorstellen dat je tot de rand hoort van de groep, die Jezus tot nu toe gevolgd heeft. Je hebt niet alles gehoord en niet alles begrepen wat je gehoord hebt, maar je hebt het idee dat je de algemene strekking te pakken hebt. En je vindt het wel overtuigend, maar ook zorgwekkend.

LUCAS 13,10-21 Jezus geneest een verlamde vrouw op de sabbat

Je gaat met Jezus de synagoge in, op deze **sabbat**. Wat zie je, en wat denk je dat het betekent?

Je ziet – iedereen ziet – deze arme vrouw. Ze was waarschijnlijk een bekend figuur. In een dorp waar niemand geheimen voor elkaar had, wisten mensen wie ze was en hoe lang ze al deze kwaal had. Lucas zegt dat ze een ‘geest had die haar ziek maakte’, wat waarschijnlijk gewoon betekent dat niemand medisch gezien kon uitleggen waarom ze krom was gegroeid. Tegenwoordig denken sommigen dat haar handicap psychologische kanten had. Dat dachten sommigen destijds waarschijnlijk ook, hoewel ze het anders gezegd zouden hebben. Misschien had iemand haar langdurig misbruikt, met woorden of daden, toen ze klein was, tot haar verdraaide emoties zich vertaalden in lichamelijke klachten, en ze ontdekte dat ze niet rechtop kon staan. Zelfs na de medische vooruitgang van de laatste paar honderd jaar, zijn we ons er erg bewust van dat zulke dingen zonder duidelijke oorzaak kunnen gebeuren.

In de synagoge kun je echter een onuitgesproken machtsstrijd zien. Er is een leider van de synagoge die de ontmoeting leidt, maar alle ogen zijn op Jezus gericht – waardoor hun posities wat betreft protocol nogal ongemakkelijk worden. Jezus wacht echter niet. Een woord, een aanraking, en de vrouw is genezen. De leider van de synagoge, die zich opzij gezet voelt, ventileert zijn woede in een officiële publieke vermaning, wat wel wat lijkt op een politieagent die mensen arresteert, omdat hun voetbalteam het zijne heeft verslagen.

Jij, als toeschouwer, begrijpt dit allemaal wel. Het zal voor de plaatselijke dorpshiërarchie ongetwijfeld moeilijk zijn als iemand als Jezus je dorp binnenkomt. En wanneer hij in de synagoge buitengewone dingen doet, komt er natuurlijk heibel van. Maar luister naar het antwoord van Jezus. Denk aan wat je onderweg tot nu toe gehoord hebt: de vernietigende analyse van wat er met Israël als geheel mis was, de waarschuwingen over wat er zou komen. Hoor nu wat Jezus te zeggen heeft, en denk na over wat het kan betekenen.

LUCAS 13,10-21 Jezus geneest een verlamde vrouw op de sabbat

‘Je gebruikt een dubbele maatstaf!’ verklaart Jezus. ‘Je doet het ene en wilt tegelijk dat ik stop met dat wat volgens jou anders is. Maar het is hetzelfde, en in deze situatie zelfs nog veel beter. Dit is gewoon toneelspel. Jullie vinden het prima (hij was ongetwijfeld goed op de hoogte van wat wel en niet toegestaan was op de sabbat) om een dier los te maken dat water nodig heeft. Hoeveel te meer zou ik deze vrouw niet losmaken – Abrahams dochter, die door **Satan** gebonden is? En welke dag is daar beter voor dan de sabbat?’

Je begrijpt het punt over het losmaken van het dier en het losmaken van de vrouw. Maar wat zegt hij over haar? Ten eerste dat ze een dochter van Abraham is. Ten tweede dat ze al 18 jaar geboeid is door – Satan, degene die heel Israël in zijn greep houdt, degene tegen wie Jezus zijn eerste overwinning al behaald heeft! Plotseling daagt het nieuwe licht. Wat Jezus voor deze arme vrouw doet, is wat hij graag voor heel Israël wil doen. De vijand, de aanklager, heeft Israël al deze lange jaren in zijn macht gehad, en de koninkrijksboodschap van Jezus is het enige wat het vrij kan maken. Maar omdat Israël blijft vasthouden aan strakke grenzen, inclusief de strikte toepassing van de sabbatswet, kan het niet gebeuren. Als de koninkrijksboodschap het volk niet geneest, dan is er geen hoop.

Misschien hoopt Jezus dat er nog tijd is, denk je, dat Israël nu nog kromloopt en niet rechtop kan staan, maar uit zijn boeien bevrijd zal worden in een grootse sabbatsviering, een grote daad van bevrijding. Misschien, denk je, gaat Jezus dat allemaal laten gebeuren door naar Jeruzalem te gaan...

En dan zijn er de kleine uitspraken, die Lucas in ieder geval ziet als een uitleg van wat er net gebeurd is. Het **koninkrijk** is als een heel klein zaadje waar een enorme boom uit groeit – en waar de vogels uit de lucht in kunnen nestelen. Eén daad in één synagoge op één sabbat, wat kun je daar nou mee bereiken? Maar wanneer Jezus het zaad van het koninkrijk zaait, kan niemand voorspellen wat er gaat gebeuren. Het koninkrijk is ook als een kleine portie zuurdesem, dat in de bloem verborgen zit.

LUCAS 13,22-30 Binnengaan door de smalle deur

Het lijkt onbelangrijk en ineffectief, maar al gauw is het hele mengsel gedesemd. Eén genezing van één vrouw – maar elke keer als je de satanische boeien breekt waar mensen door gebonden waren, wordt er een overwinning behaald die blijvende gevolgen heeft.

Denk na over wat je gezien en gehoord hebt. Zou jij deze man willen volgen naar Jeruzalem? Het kan gevaarlijk zijn. Je weet niet wat er gaat gebeuren. Maar waar zou je anders heen moeten?

LUCAS 13,22-30**Binnengaan door de smalle deur**

²²Op weg naar Jeruzalem trok hij verder langs steden en dorpen, terwijl hij onderricht gaf. ²³Iemand vroeg hem: ‘Heer, zijn er maar weinigen die worden gered?’ Hij antwoordde: ²⁴Doe alle moeite om door de smalle deur naar binnen te gaan, want velen, zeg ik jullie, zullen proberen naar binnen te gaan maar er niet in slagen. ²⁵Als de heer des huizes eenmaal is opgestaan en de deur heeft gesloten, en jullie staan buiten op de deur te kloppen en roepen: ‘Heer, doe open voor ons!’, dan zal hij antwoorden: ‘Ik ken jullie niet, waar komen jullie vandaan?’ ²⁶Jullie zullen zeggen: ‘We hebben in uw bijzijn gegeten en gedronken en u hebt in onze straten onderricht gegeven.’ ²⁷Maar hij zal tegen jullie zeggen: ‘Ik ken jullie niet, waar komen jullie vandaan? Weg met jullie, rechtsverkrachters!’ ²⁸Dan zullen jullie jammeren en knarsetanden wanneer je Abraham, Isaak en Jakob en al de profeten in het koninkrijk van God ziet, maar zelf buitengesloten wordt. ²⁹Uit het oosten en het westen en uit het noorden en het zuiden zullen ze komen, en ze zullen aan tafel genodigd worden in het koninkrijk van God. ³⁰En bedenk wel: er zijn laatsten die de eersten zullen zijn, en er zijn eersten die de laatsten zullen zijn.’

LUCAS 13,22-30 Binnengaan door de smalle deur

Ik zat twee uur lang op het vliegveld te wachten op mijn aansluitende vlucht. Ik was vanuit Engeland naar New York gevlogen, en zat met smart te wachten op de aansluiting naar Washington. Ik was moe, en ik wilde gewoon snel aankomen op mijn logeeradres en naar bed. Uiteindelijk konden we aan boord van het kleine vliegtuig. Mijn zitplaats was gereserveerd en ik wist dat die dichtbij de deur was. Dus ik wachtte tot bijna iedereen aan boord was.

Ik liep op de gate af en zag tot mijn grote schrik dat de medewerker de deur dicht begon te doen. Hij bood uitvoerig zijn excuses aan en zei dat hij dit deel van z'n werk vreselijk vond. Vanwege een of andere vreemde regel, zei hij, kon er op deze vlucht maar een bepaald aantal mensen aan boord, en het was vol. Maar mijn reservering dan, vroeg ik. Ik liet hem het ticket zien, dat hij zelf eerder nog met een stempel geldig had verklaard. 'Ja', zei hij, 'ik begrijp hoe u zich voelt. Het spijt me echt.'

Het speet hem misschien, maar ik was woedend. Ik was te moe om verder te protesteren, maar schreef boze brieven naar de luchtvaartmaatschappij. Uiteindelijk kreeg ik 100 dollar aan gratis reistickets, die ik in de maanden daarna kon gebruiken – wat natuurlijk geen zin had voor iemand die in een ander werelddeel woont. Ik weet niet meer hoe laat ik die nacht naar bed ging, maar ik besloot nooit meer te wachten als ik moest instappen in een klein vliegtuig.

De waarschuwing van Jezus in dit gedeelte klinkt net zo onredelijk als de regel van de luchtvaartmaatschappij die nacht. Als je plaats gereserveerd is, mag je toch zeker altijd wel aan boord komen, welke plek je ook in de rij hebt. Het lijkt oneerlijk dat de heer des huizes eerst mensen binnenlaat, en dan plotseling de deur dichtgooit voor de rest, en zegt dat hij ze nooit gekend heeft. Maar als we even stilstaan en nadenken over al het onderwijs dat we tot nu toe in Lucas hebben gezien, dan ontdekken we dat de waarschuwing heel hard nodig is.

De vraag over hoeveel mensen er gered zullen worden leidt

LUCAS 13,22-30 Binnengaan door de smalle deur

ons naar de vraag over de ultieme en laatste redding. Het is interessant dat Jezus die vraag niet direct wil beantwoorden. Hij wil geen statistieken en diagrammen om onze menselijke nieuwsgierigheid te bevredigen. Wat hij wel geeft is een ernstige waarschuwing, niet in de laatste plaats omdat 'gered worden' in de context van zijn reis naar Jeruzalem niet maar gaat om de uiteindelijke bestemming na de dood, maar om de meer urgente en dringende kwestie van de crisis die het land zal meemaken.

In deze context is zijn waarschuwing zowel gepast als noodzakelijk. In zijn werk houdt Jezus de deur van het **koninkrijk** open en roept hij mensen met klem op binnen te komen. De deur is niet heel breed en er is energie en toewijding nodig om binnen te komen. Er is geen sprake van toevallig binnenwandelen. Op een dag, en dat duurt nu niet lang meer, zal de deur gesloten zijn en zal het te laat zijn. God geeft Israël deze laatste kans, door het werk van Jezus, maar hij is de laatste boodschapper. Als ze hem weigeren, zal er geen nieuwe mogelijkheid meer komen. De leerlingen in Handelingen riepen mensen in zijn naam op om 'zichzelf te redden uit dit verdorven mensengeslacht' (Handelingen 2,40). Als ze niet reageren op de roeping van Jezus, dan zullen ze het oordeel dat 'deze generatie' over zich heeft afgeroepen op zichzelf laten neerkomen. Er zullen mensen zijn die afwachten om te zien wat er gaat gebeuren, en die er vanuit gaan dat het op een of andere manier wel goed met ze zal komen, omdat ze ooit een feestelijk banket met Jezus hebben meegemaakt. Maar zij zullen ontdekken dat er geen beloften zijn voor hen die de kans niet aangrepen toen die geboden werd.

De belofte, en waarschuwing, van Jezus is dat de mensen die zijn tijdgenoten juist wilden bevechten – de **heidenen** uit het oosten, westen, noorden en zuiden, die hen eeuwenlang onderdrukt, lastiggevalen en overvallen hadden – als het zo doorging eerder het koninkrijk zouden binnenkomen dan zijzelf. De vreemde manier waarop Gods genade werkt, betekent dat sommigen die eersten zijn, laatsten zullen zijn, en andersom.

LUCAS 13,31-35 Jezus rouwt over Jeruzalem

Want ondanks dat sommigen gekozen worden voor bepaalde rollen, is in Gods genade niemand verzekerd van automatische voorrechten.

We moeten voorzichtig zijn, en dit gedeelte niet zomaar uit z'n verband trekken en het direct toepassen op de grotere vraag over de eeuwige redding. De dringende waarschuwingen van Jezus aan zijn eigen tijdgenoten waren gericht op de specifieke noodsituatie waarin ze toen zaten. Maar we moeten net zo goed oppassen voor de gedachte dat deze tekst irrelevant is voor zulke vragen. Tenzij het hele menselijke leven slechts een spelletje is, tenzij we ons vergissen in ons sterke gevoel dat onze morele en geestelijke keuzes ertoe doen, tenzij het hele Nieuwe Testament ons, achteraf gezien, heel erg misleid heeft – is het wel degelijk mogelijk om de open deur van Gods koninkrijk voorbij te lopen, en pas later te ontdekken hoe verstrekkend onze vergissing was.

LUCAS 13,31-35

Jezus rouwt over Jeruzalem

³¹Precies op dat ogenblik kwamen er enige farizeeën die tegen hem zeiden: 'Vertrek, ga weg van hier, want Herodes wil u doden!' ³²Hij antwoordde: 'Zeg tegen die vos: "Let op, ik drijf demonen uit en vandaag en morgen genees ik mensen, en op de derde dag bereik ik de voltooiing." ³³Maar ik moet vandaag en morgen en de volgende dag op weg blijven, want het gaat niet aan dat een profeet omkomt buiten Jeruzalem – ³⁴Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt, en stenigt wie naar haar toe zijn gestuurd! Hoe vaak heb ik je kinderen niet bijeen willen brengen zoals een hen haar kuikens onder haar vleugels hoedt, maar jullie hebben het niet gewild. ³⁵Jullie stad wordt aan haar lot overgelaten. Ik verzeker jullie: jullie zullen mij niet meer zien, tot de tijd komt dat je zult zeggen: "Gezegend hij die komt in de naam van de Heer!"'

LUCAS 13,31-35 Jezus rouwt over Jeruzalem

Het huis waar ik in woon, werd na de Tweede Wereldoorlog gebouwd. Het verving het veel oudere huis dat daarvoor op die plek stond, en dat op een nacht in 1941 tot de grond toe is afgebrand, nadat het was gebombardeerd. De mensen die in het huis woonden, waren bezig een ander huis in de buurt te redden. Toen ze de waterpompen naar hun eigen huis en dat van de burens hadden gesleept, was het al te laat.

In de oude wereld was vuur een voortdurend gevaar. Voor veel dingen in het leven was het natuurlijk nodig, maar zonder moderne voorzorgsmaatregelen en blusapparatuur kon het vrij snel uit de hand lopen. Romeinse schrijvers uit de periode van het Nieuwe Testament hebben aangrijpend verslag gedaan over branden in de straten en wijken van Rome. In de zomer van het jaar 64 woedde er in Rome een week lang een brand, die de halve stad verwoestte. Hoewel het woord 'vuur' in dit gedeelte niet voorkomt, hoort het wel bij het krachtige beeld dat Jezus hier gebruikt. Die brand is echter niet in een stad, maar op een boerderij.

Vuur is voor opgesloten dieren zo mogelijk nog angstaanjager dan voor mensen. Als een boerderij in brand staat, proberen de dieren te ontsnappen. Maar als ze dat niet kunnen, hebben sommige soorten manieren ontwikkeld om hun jongen te beschermen. Hier zien we het beeld van een hen, die haar kuikens onder haar vleugels verzamelt om ze te beschermen. Daar zijn ook verhalen over bekend: na een boerderijbrand hebben de puinruimers wel eens een dode hen gevonden, verschroeid en zwart – met levende kuikens onder de vleugels. Ze had letterlijk haar **leven** gegeven om hen te redden. Het is een levendig en krachtig beeld van het verlangen dat Jezus hier uitspreekt voor Jeruzalem en daarmee voor heel Israël. Maar alles wat hij nu zag, was kuikens die de andere kant op renden en de rook en vlammen niet zagen, die wezen op het komende gevaar, noch de dringende waarschuwingen hoorden van de enige die hen in veiligheid kon brengen.

Dit beeld van de hen en de kuikens is tot nog toe de meest

LUCAS 13,31-35 Jezus rouwt over Jeruzalem

krachtige beschrijving in Lucas van wat Jezus dacht dat zijn dood betekende. Maar voordat we dat nader gaan onderzoeken, moeten we eerst terug naar het eerste stuk van de tekst. Als we aan kuikens denken (voor Lucas in ieder geval, we weten niet of vers 31-33, dat in Matteüs niet voorkomt, oorspronkelijk verband hield met vers 34-35, dat daar wel in staat), dan is het roofdier, en met name de vos, het andere grote gevaar naast het vuur. En dat is het beeld dat Jezus voor Herodes gebruikt.

Het grootste deel van het verhaal was Herodes een schaduw over de bladzijde, maar hij is nu pas een uitgesproken dreiging voor Jezus geworden. De **farizeeën** die Jezus hier waarschuwen over de plannen van Herodes, hoorden misschien bij de vele gematigde farizeeën die, net als Gamaliël in Handelingen 5, het prima vonden om van de zijlijn toe te kijken of deze nieuwe beweging van God zou blijken te zijn. Het kan natuurlijk best dat ze stiekem hoopten van Jezus af te kunnen komen, en hem uit hun territorium te verdrijven. Maar Lucas geeft daar geen aanwijzingen voor. Wat telt is het antwoord van Jezus.

Jezus laat zijn minachting voor Herodes duidelijk zien. Iedereen wist immers dat hij alleen maar aanspraak op de troon maakte omdat de Romeinen, die hadden gezien dat zijn vader de meest effectieve schurk was die ze in de buurt konden vinden, hem nu uit het niets gepromoveerd hadden, om de orde te handhaven in de uithoek van hun keizerrijk. Jezus geeft ook een sterke bevestiging van zijn eigen vreemde roeping: ja, hij zal uiteindelijk door de autoriteiten ter dood gebracht worden, maar nee, dat zal niet in Galilea gebeuren. Herodes zal er indirect de hand in hebben (Lucas 23,6-12), maar hij blijft een kleine rol houden.

Waar het om gaat is dat Jezus zijn bestemming moet vervullen, zoals hij al gezegd heeft (9,22 en 44, 12,50). Het bestaat uit twee dagen werk en één dag voltooiing, zoals het in beeldspraak wordt gezegd. Twee dagen om **demonen** uit te drijven en ziekten te genezen, 'en op de derde dag bereik ik de vol-

LUCAS 13,31-35 Jezus rouwt over Jeruzalem

tooiing'. Zorgvuldige lezers van Lucas zullen de verwijzingen niet missen, zowel naar het begin van het verhaal als naar het einde: Jezus als jongen, die op de derde dag in de **tempel** gevonden wordt (2,46) en de opgestane Jezus, weer levend op de derde dag (24,21).

De bestemming van Jezus is dus om naar Jeruzalem te gaan en te sterven, zich bloot te stellen aan de dreigingen van de vossen en de rol van de moederhen op zich te nemen voor de kuikens die in gevaar zijn. Maar zal Jeruzalem de vruchten plukken van zijn aanbod? Jeruzalem heeft een lange geschiedenis van opstand tegen God, het weigeren van de weg van de vrede (wat helaas in de moderne wereld nog steeds zo lijkt te zijn). Zoals Ezechiël inzag, was opstand de oorzaak dat de heilige aanwezigheid van God de tempel en de stad had verlaten, waardoor de weg vrij was voor verwoestende vijandige aanvallen (Ezechiël 10-11). De enige manier waarop de stad en de tempel de verwoesting die hen nu bedreigde zou kunnen ontkomen, was om Jezus te verwelkomen als Gods vrede-stichter. Maar alles wees erop dat ze dat niet zouden doen. Wanneer Lucas ons opnieuw op dit punt wijst, zal het te laat zijn.

Wat zien we, als we aan het einde van hoofdstuk 13 zijn gekomen? We zien met verpletterende duidelijkheid wat Jezus' reis naar Jeruzalem zal gaan betekenen. Israël gaat haar grootste crisis meemaken en hij roept hen met klem op om tot inkeer te komen, om zijn **koninkrijks**weg te gaan, zijn weg van vrede. Dat is de enige manier om de ramp te ontkomen, die het gevolg zal zijn van hun halsstarrige opstandigheid. Jezus wil nu, in gehoorzaamheid aan zijn roeping, naar Jeruzalem gaan en, net als de hen met de kuikens, de volle kracht van de ramp op zich nemen, die hij voor het volk en de tempel voorspeld had. Deze ene man zal zichzelf geven voor velen.

LUCAS 14,1-11 Jezus en de farizeeër

LUCAS 14,1-11**Jezus en de farizeeër**

¹Toen hij op sabbat naar het huis van een vooraanstaande farizeeër ging, waar hij voor een maaltijd was uitgenodigd, hielden ze hem in het oog. ²Er was daar iemand met waterzucht. ³Jezus vroeg aan de wetgeleerden en de farizeeën: ‘Is het toegestaan hem op sabbat te genezen of niet?’ ⁴Maar ze zwegen. Hij pakte de man bij de hand, genas hem en stuurde hem weg. ⁵En tegen de farizeeën en wetgeleerden zei hij: ‘Als uw zoon of uw os in een put valt, dan haalt u hem er toch meteen uit, ook al is het sabbat?’ ⁶En daarop hadden ze geen antwoord.

⁷Hij vertelde de genodigden een gelijkenis, want hij had gezien hoe ze de ereplaatsen voor zichzelf kozen. Hij zei tegen hen: ⁸‘Wanneer u door iemand wordt uitgenodigd voor een bruiloft, kies dan niet de ereplaats, want misschien is er wel iemand uitgenodigd die voorname is dan u, ⁹en dan moet uw gastheer tegen u zeggen: “Sta uw plaats aan hem af.” Dan zult u beschaamd de minste plaats moeten innemen. ¹⁰Als u wordt uitgenodigd, kies dan de minste plaats, zodat uw gastheer tegen u zal zeggen: “Kom toch dichterbij!” Dan wordt u eer betoond ten overstaan van iedereen die samen met u aan tafel aanligt. ¹¹Want wie zichzelf verhoogt zal vernederd worden, en wie zichzelf vernedert zal verhoogd worden.’

Het **evangelie** van Lucas bevat meer maaltijdscènes dan de andere drie. We zagen al dat Lucas het beeld van de reis gebruikt voor het christelijk leven. Een ander beeld dat hij veel gebruikt is dat van de feestelijke maaltijd – zoals bijvoorbeeld in de **gelijkenis** van de verloren zoon in het volgende hoofdstuk. Deze thema’s komen samen in het laatste avondmaal en, uiteindelijk, in het verhaal over de Emmaüsgangers in hoofdstuk 24.

In hoofdstuk 14 heeft Lucas twee gelijkenissen over feesten samengevoegd. De eerste, die we hier in vers 7-11 lezen,

LUCAS 14,1-11 Jezus en de farizeeër

wordt niet altijd herkend als een gelijkenis, omdat het lijkt op een simpel stukje advies over omgangsvormen, gewoon wat praktische wijsheid. Je wilt niet beschaamd staan voor de andere gasten? Dan moet je doen wat hier staat. Maar Jezus kwam niet om goed advies te geven, en bovendien lijkt het vaak wel alsof hij met zijn gedrag mensen opzettelijk in verlegenheid wil brengen. Hoe dan ook, Lucas vertelt ons dat het een gelijkenis is (vers 7). Met andere woorden, we moeten er vanuit gaan dat het op z'n minst een dubbele betekenis heeft. Waar heeft Jezus het werkelijk over?

De rest van het hoofdstuk maakt duidelijk, dat hij het heeft over de manier waarop de mensen in zijn tijd vochten om een goed plekje, een goede positie in de ogen van God. Het kwam op hem over alsof ze zichzelf heel graag naar voren wilden schuiven, wilden laten zien hoe goed ze de wet wel niet hielden en hoe rein ze zelf waren. Ze waren precies het soort mensen dat hij in het eerste deel van het hoofdstuk om zich heen had (vers 1-6), mensen die steeds opletten of alles wel volgens het boekje ging. En daarin keken ze zelfs afkeurend naar daden die naar hun eigen maatstaf eigenlijk heel logisch waren, zoals het genezen van de man met waterzucht. Gedurende dit hele gedeelte in Lucas zet Jezus al die dingen op z'n kop. Hij gaat om met het verkeerde soort mensen. Hij raakt mensen aan die je niet aan moet raken en roept mensen die niemand opmerkt of belangrijk vindt.

Hoewel het in de wereld van Jezus en daarbuiten dus ongetwijfeld wijs was om niet trots en arrogant te doen, is de gelijkenis niet zozeer goed advies voor goede manieren. De echte betekenis kunnen we vinden in de waarschuwing om jezelf niet naar voren te schuiven voor God. In de tijd van Jezus was het voor de goedbedeelden en mensen die onderlegd waren in de wet maar al te makkelijk om te denken dat ze in Gods ogen meer waard waren dan de armen, dan degenen die geen mogelijkheid hadden de wet te bestuderen, laat staan die in praktijk te brengen.

LUCAS 14,12-24 De gelijkenis van de grote feestmaaltijd

Tegelijkertijd lag het in de wereld waar Lucas voor schreef voor de hand dat het ook een bredere betekenis had. Tijdens het leven van Lucas waren duizenden niet-Joden christen geworden – ze waren, met andere woorden, binnengekomen bij de feestmaaltijd, die door de God van Abraham, Isaäk en Jakob bereid was. We weten uit Handelingen dat veel Joodse christenen het moeilijk vonden, soms bijna onmogelijk, om dat te begrijpen of het daarmee eens te zijn. Ze wilden hun plaatsen aan de beste tafel zo graag houden, dat ze Gods grandioze plan om de wereld op z'n kop te zetten niet konden vatten. Trots staat erom berucht de grote wolk te zijn, die de zon van Gods vrijgevigheid verduistert: als ik denk dat ik een speciale behandeling van God verdien, dan zeg ik daarmee niet alleen dat ik zijn genade en liefde niet nodig heb, maar suggereer ik ook dat degenen die het niet verdienen het niet zouden moeten krijgen.

Zijn hele leven lang brak Jezus telkens weer door die wolk heen en bracht hij de verfrissende, genezende zonnestrallen van Gods liefde aan degenen in de schaduw. De **farizeeën** konden kijken wat ze wilden (vers 1), maar de kracht van zijn genezingen en zijn uitleg was te sterk voor hen. De kleingeestigheid die zichzelf naar voren schuift en anderen achterlaat, komt in botsing met de ruimhartige liefde van God. Alle christenen worden geroepen tot dezelfde gezonde afhankelijkheid van Gods liefde en dezelfde vrijgevigheid, in het delen van die liefde met mensen in nood.

LUCAS 14,12-24**De gelijkenis van de grote feestmaaltijd**

¹²Hij zei ook tegen degene die hem had uitgenodigd: ‘Wanneer u een maaltijd aanbiedt of een feestmaal geeft, vraag dan niet uw vrienden, uw broers, uw verwanten of uw rijke burens, in de verwachting dat zij u op hun beurt zullen uitnodigen om iets terug te

LUCAS 14,12-24 De gelijkenis van de grote feestmaaltijd

doen. ¹³Wanneer u mensen ontvangt, nodig dan armen, kreupelen, verlamden en blinden uit. ¹⁴Dan zult u gelukkig zijn, zij kunnen voor u dan wel niets terugdoen, maar u zult ervoor beloond worden bij de opstanding van de rechtvaardigen.’

¹⁵Toen een van de anderen die aan tafel aanlagen dit hoorde, zei hij tegen hem: ‘Gelukkig al wie zal deelnemen aan de maaltijd in het koninkrijk van God!’ ¹⁶Jezus vervolgde: ‘Iemand wilde een groot feestmaal geven en nodigde tal van gasten uit. ¹⁷Toen het tijd was voor het feestmaal, stuurde hij zijn dienaar naar de genodigden om tegen hen te zeggen: “Kom, want alles is klaar.” ¹⁸Maar een voor een begonnen ze zich te verontschuldigen. De eerste zei: “Ik heb net een akker gekocht, die ik beslist moet gaan bekijken. Tot mijn spijt kan ik de uitnodiging niet aannemen.” ¹⁹En een ander zei: “Ik heb vijf span ossen gekocht en ik ga ze keuren; tot mijn spijt kan ik de uitnodiging niet aannemen.” ²⁰Weer een ander zei: “Ik ben pas getrouwd en daarom kan ik niet komen.” ²¹Toen de dienaar teruggekomen was, bracht hij zijn heer verslag uit. De heer des huizes ontstak in woede en zei tegen zijn dienaar: “Ga vlug de stad in en breng uit de straten en stegen de armen en kreupelen en blinden en verlamden hierheen.” ²²Toen de dienaar hem kwam melden: “Heer, wat u hebt opgedragen is gebeurd, en nog is er plaats,” ²³zei de heer tegen hem: “Ga naar de wegen en de akkers buiten de stad en nodig iedereen met klem uit, want mijn huis moet vol zijn. ²⁴Ik zeg jullie: niemand van degenen die eerst uitgenodigd waren, zal van mijn feestmaal proeven.”’

Vele jaren geleden preekte ik eens over dit gedeelte. Ik benadrukte de bijzondere manier waarop Jezus zijn luisteraars opdraagt iets te doen wat toen net zo raar moet hebben geklonken als nu. Nodig geen vrienden, familieleden en burenen uit voor een maaltijd – nodig de armen en gehandicapten uit. De preek had een vreemde uitwerking. In de week die volgde, kregen mijn vrouw en ik van niet minder dan drie mensen een uitnodiging om te komen eten. Alle drie waren ze in de dienst geweest. We waren te beleefd – of te bang – om te vragen in

LUCAS 14,12-24 De gelijkenis van de grote feestmaaltijd

welke categorie gasten wij vielen.

Deze keer lijkt het alsof de tekst echt een advies is. De **gelijkenis** van de feestmaaltijd, die daarna komt, is zeker een gelijkenis, maar Jezus lijkt echt te willen dat zijn luisteraars de radicale suggestie over wie ze moeten uitnodigen serieus nemen. Sociale omstandigheden zijn natuurlijk veranderd. In veel delen van de wereld wonen mensen niet langer in kleine dorpen, waarin iedereen elkaars bezigheden kent, waar maaltijden met de deur open worden gehouden en iedereen in en uit loopt (zie 7,36-50). Daardoor is het misschien wat moeilijker om deze suggestie van Jezus in praktijk te brengen. Veel christenen zouden erg hun best moeten doen om armen en gehandicapten te vinden, die ze kunnen uitnodigen voor een etentje – hoewel ik sommigen ken die dat wel gewoon doen. Niemand kan het verschil in omstandigheden gebruiken als excuus voor het negeren van de scherpe kant aan Jezus' opdracht.

Ze kunnen het met name niet negeren in het licht van de gelijkenis. Het verhaal gaat uiteraard over mensen die op een heel onbeleefde manier de uitnodiging voor een geweldig feest afpoeieren. De heer des huizes, die al die moeite heeft gedaan om een uitbundige maaltijd te organiseren en te betalen, is vastbesloten gasten aan zijn tafel te hebben, zelfs als hij ze op ongebruikelijke plekken moet vinden. De oorspronkelijke gasten hebben zichzelf buitengesloten, en anderen hebben hun plaats ingenomen.

De eerste laag van betekenis van deze gelijkenis zou duidelijk moeten zijn. Jezus heeft in Galilea rondgereisd en mensen uitgenodigd voor Gods grote feestmaaltijd. Dit is het moment waar Israël op heeft gewacht! Eindelijk is de tijd gekomen. Degenen die lang geleden zijn uitgenodigd moeten nu opschieten en snel komen! Maar de meesten hebben het geweigerd, met allerlei redenen. Het brengt de gelijkenis van de zaden en de grond in herinnering, waarin verschillende dingen ervoor zorgden dat de meeste zaden geen vrucht droegen. Maar sommige mensen zijn tot hun grote vreugde ook uitgenodigd:

LUCAS 14,12-24 De gelijkenis van de grote feestmaaltijd

de armen, de achtergestelden, de gehandicapten. Ze zijn binnengekomen en hebben met Jezus feestgevierd.

De tweede betekenislaag laat zien, net als bij de vorige gelijkenis, wat dit voor Lucas zelf betekent. Opnieuw zijn de uitgenodigde gasten de Joden, die wachten en wachten op het **koninkrijk**. Maar wanneer het komt, ontdekken ze dat andere, meer dringende zaken hun aandacht vragen. In Lucas' tijd waren natuurlijk veel Joden christen geworden. De details van de gelijkenis kunnen we op dit punt niet geforceerd toepassen: het is in deze betekenis niet zo dat 'niemand van degenen die eerst uitgenodigd waren, van mijn feestmaal zal proeven', omdat het duidelijk is dat veel Joden vanaf het begin deelnamen aan de koninkrijksbeweging van Jezus. Maar de meerderheid van het volk was dat niet, zowel in Palestina als in de verspreide Joodse gemeenschappen in de rest van de wereld. In plaats daarvan, zo moeten die eerste Joodse christenen gedacht hebben, waren Gods boodschappers de wegen en velden van de wereld opgegaan en hadden ze allerlei onverwachte mensen meegenomen – niet alleen **heidenen**, maar mensen met alle soorten morele en immorele achtergrond, mensen die qua achtergrond, maatschappelijke omstandigheden, afkomst en zeden nogal van hen verschilden.

Maar er zit nog een derde kant aan deze gelijkenis. Het komt bij zichzelf terug, als het ware, door terug te grijpen op de uitdaging die Jezus in vers 12-14 gaf. Het feest waar de oorspronkelijke gasten voor uitgenodigd waren, was de koninkrijksbeweging van Jezus, het bijzondere welkom aan Jan en Alleman. Als mensen bij de beweging van Jezus wilden horen, dan was dit hetgene waar ze aan mee gingen doen.

Daarom klinkt deze uitdaging opnieuw voor ons, vandaag de dag. Christenen moeten overal ter wereld, waar ze dit ook lezen, in hun eigen kerken en families bedenken wat het betekent om zo feest te vieren in Gods koninkrijk, dat de mensen onderaan de ladder, aan het einde van de rij, het **goed nieuws** zullen vinden. Het is niet genoeg dat we onszelf zien als de